

Een passend schooladvies, waar baseren wij dat op?

Als school zijn wij door de inspectie als onvoldoende beoordeeld. Onze toetsresultaten van groep 8 op de doorstroomtoets corresponderen niet met de door de inspectie gestelde norm voor onze school. De toetsresultaten corresponderen ook niet altijd met de adviezen die wij kinderen geven voor het vervolgonderwijs op de middelbare school. Onze adviezen liggen vaak iets hoger dan wat de kinderen laten zien op de toets. Toch maken de kinderen onze adviezen meestal wel waar op het middelbaar onderwijs. Hoe kan dat?

Om een antwoord te geven op die vraag reflecteren wij op ons werk in de school. Wat doen wij? Hoe doen wij dat? Waar liggen mogelijkheden tot verbeteren? We komen tot de conclusie dat onze doelen breder zijn dan de basisvaardigheden (taal en rekenen) die meetbaar zijn in de toets.

Wat is het doel van onderwijs?

Als ons onderwijs daadwerkelijk als doel zou hebben om kinderen te ondersteunen in hun ontwikkeling tot zelfstandige volwassene, dan wordt al snel duidelijk dat we op een andere manier naar kinderen moeten gaan kijken. Niet alleen taal- en rekenvaardigheden zijn van belang voor de toekomst van de mensheid.

“ Education should be a science and a help to life, a definite and exact study which following the previously discovered laws of life will become something exact and discernible. ”

Dr. Montessori

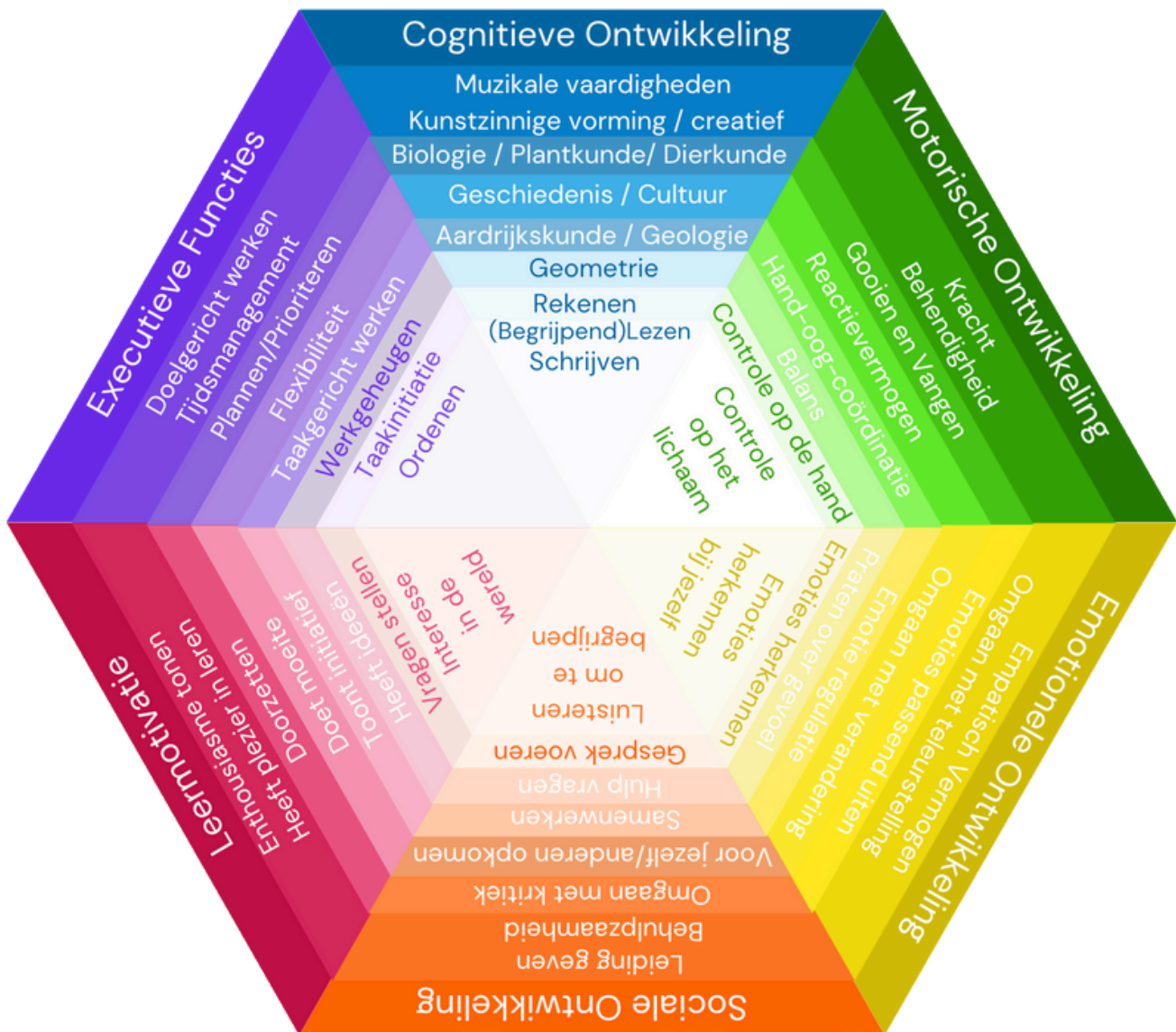
The Child, Society and the World

Dr. Montessori is heel duidelijk in haar visie over de toekomst van de mensheid; de sleutel ligt bij onze kinderen. Zij verbreedt dan ook de taak van de school van een plaats van kennisoverdracht naar een plaats waar natuurlijke ontwikkeling de ruimte krijgt. Een plaats waar obstakels voor natuurlijke ontwikkeling zo veel mogelijk worden weggenomen en waar kinderen passend worden gestimuleerd.

Bij ons op school kijken we dan ook naar kinderen met een **holistische** blik. We kijken verder dan de meetbare taal- en rekenscores om waar te nemen hoe het kind zich ontwikkelt en wat er nodig is om het kind te steunen in deze ontwikkeling. Er ligt bij de leerkrachten de grote taak om goed te observeren en vervolgens op het juiste moment iets aan te bieden wat passend is voor het individuele kind. Dit wil niet zeggen dat het kind individueel onderwijs krijgt; er wordt juist veel samengewerkt in de midden- en bovenbouw, maar we trachten wel elk individu te voorzien van wat hij of zij nodig heeft in zijn persoonlijke ontwikkeling.

Waar kijken wij dan naar?

Grofweg zou je natuurlijke ontwikkeling in 6 ontwikkelingsgebieden kunnen indelen. Sociale-, emotionele-, cognitieve- en motorische ontwikkeling, executieve functies en leermotivatie. Elk van deze ontwikkelingsgebieden omvat veel verschillende deelvaardigheden, maar voor het gemak proberen wij dit zo beknopt mogelijk samen te vatten in het volgende overzicht:

Dit overzicht geeft een idee van waar wij naar kijken als wij bij ons op school praten over de ontwikkeling van het kind. Voor ons zijn al deze gebieden belangrijke indicatoren als we naar de ontwikkeling van het kind kijken. Gezonde, natuurlijke ontwikkeling kan alleen plaatsvinden als het kind als geheel kan ontwikkelen. Dat wil zeggen dat we in het onderwijs ons niet slechts kunnen richten op de cognitieve of intellectuele ontwikkeling van het kind, want hierdoor zou er een onbalans kunnen ontstaan waar het kind op latere leeftijd last van kan hebben.

“ Education should therefore include the two forms of work, manual and intellectual, for the same person, and thus make it understood by practical experience that these two kinds complete each other and are equally essential to a civilized existence. ”

Dr. Montessori

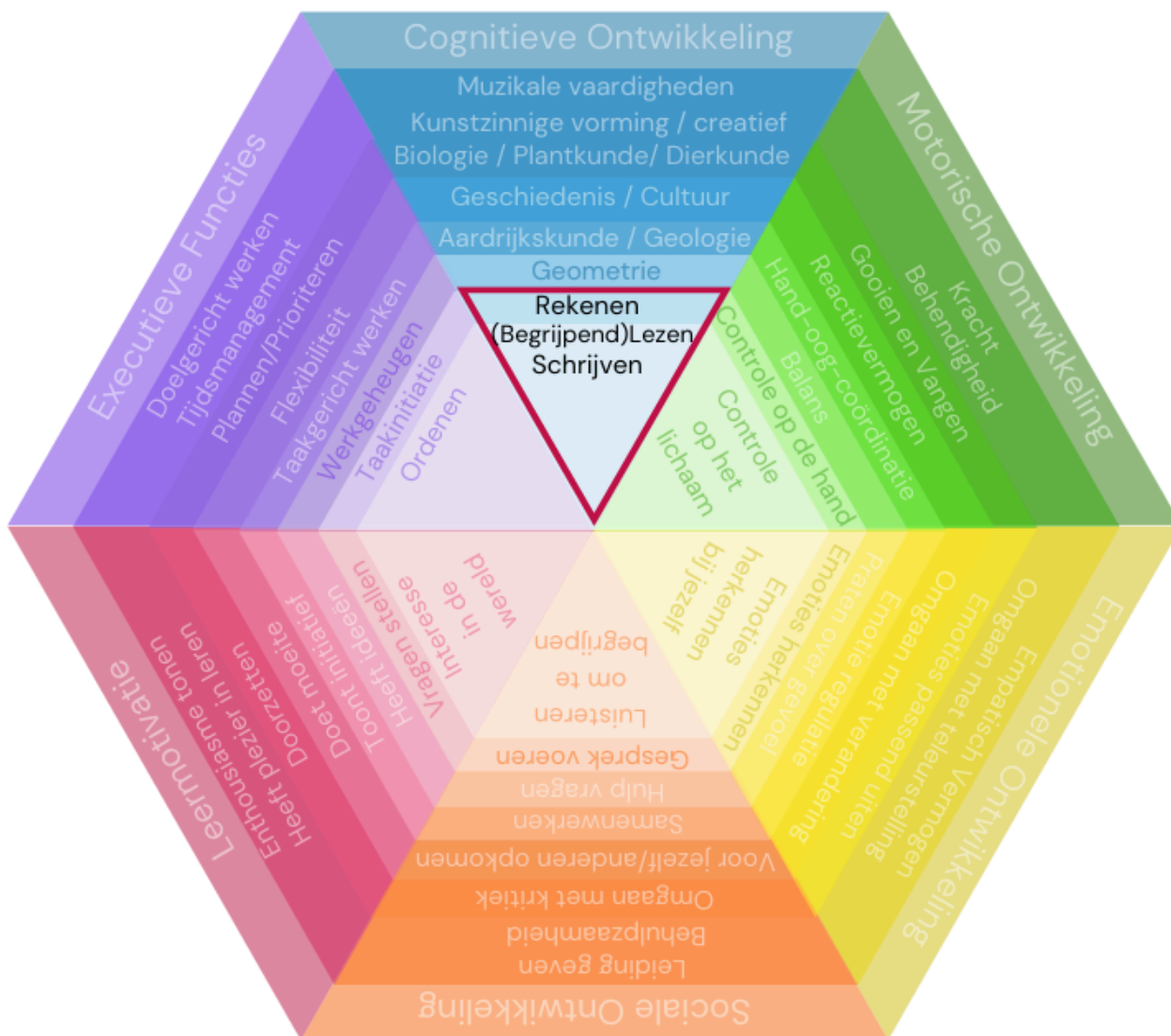
From Childhood to Adolescence

Fysieke en intellectuele ontwikkeling zijn met elkaar verbonden en beiden van belang in de ontwikkeling van kind tot volwassene.

Als je dan ziet dat het volgende getoetst wordt aan het eind van groep 8: (zie het gemarkeerde gebied in de illustratie hieronder), dan zou je kunnen concluderen dat deze toetsresultaten geen goed beeld geven van de ontwikkeling van het kind. Sterker nog, dat deze toetsresultaten een sterk vertekend beeld (kunnen) geven en geen recht doen aan de ontwikkeling die het kind in de basisschoolleeftijd doormaakt. Of wij als school een plek bieden waarin het kind zijn volledig potentieel kan ontwikkelen is op dit moment eigenlijk niet van belang.

Waar worden wij op beoordeeld?

Op dit moment wordt er door de onderwijsinspectie een analyse gemaakt van de onderwijskwaliteit die wij op school bieden aan de hand van de doorstroomtoetsen die de kinderen eind groep 8 maken, natuurlijk kijken zij ook naar andere onderdelen, maar de toetsresultaten (die slechts taal en rekenvaardigheden meten) wegen op dit moment zo zwaar dat als deze niet naar de gestelde norm voor onze school zijn gemaakt onze school zelfs als **onvoldoende** beoordeeld wordt op basis hiervan.

De inspecteurs geven aan dat zij natuurlijk wel goede dingen zien bij ons op school; een mooie omgeving, een fijne sfeer en bevlogen personeel, maar helaas zijn zij nu eenmaal gebonden aan regels en kunnen zij dit soort factoren niet mee laten wegen in de beoordeling. Een schrijnend oordeel als je er van overtuigd bent dat ontwikkeling van kinderen meer is dan alleen de score van hun taal- en rekenvaardigheden op een enkele toets.

Vinden wij basisvaardigheden dan niet belangrijk?

Natuurlijk wel. Alle kinderen moeten bij ons op school de nodige basisvaardigheden leren. Dit zijn vaardigheden die je nodig hebt om je ook op andere vakgebieden ook te kunnen ontwikkelen.

De norm voor onze school ligt erg hoog, omdat onze populatie ouders gemiddeld erg hoog opgeleid is. Ter illustratie: 1F refereert naar de norm van het landelijk gemiddelde en 2F/1S refereert naar de norm voor de hogere uitstroom.

In 2024 haalde bij ons op school 98% van de kinderen de 1F norm en 63% de 2F/1S norm op gebied van begrijpend lezen. Op het gebied van taalvaardigheid (spelling) werd er 1F 89% en 2F/1S 30% gehaald. Dit had voor 1F 99,5% en voor 2F/1S 61% moeten zijn.

Op rekengebied haalde bij ons 93% de 1F norm en 41% de 2F/1S norm. Dat had voor 1F 99,5% en voor 2F/1S 61% moeten zijn.

Het is dus duidelijk dat onze toetsresultaten op basisvaardigheden nog omhoog moeten. Wij zetten dan ook extra in op basisvaardigheden.

Wat doen we dan?

- We besteden veel aandacht aan basisvaardigheden en houden overzicht welke instructies er zijn aangeboden en hoe dat is ontvangen.
- We werken met Montessori materiaal omdat het manipuleren van materiaal mentale ontwikkeling ondersteunt en stimuleert (ontdekkend leren).
- We geven onze instructies op maat.
- We bieden de kinderen verschillende verwerkingsmogelijkheden om basisvaardigheden mee te oefenen.
- Er wordt structureel in kleine groepjes extra geoefend met technisch en begrijpend lezen buiten de klas.
- We stimuleren lees- en leerplezier door leuke boeken, mooie materialen en leuke verwerkingen.

En burgerschapsonderwijs dan?

Het is dus niet dat wij geen aandacht besteden aan basisvaardigheden, maar het is ook zeker niet het enige waar wij ons op school mee bezig houden. Wij vinden het ook belangrijk dat kinderen zelfstandig worden en een steeds grotere verantwoordelijkheid kunnen dragen, dat ze sociale vaardigheden ontwikkelen, een empathisch vermogen en natuurlijk groeien in hun executieve functies. Ook op deze ontwikkelingsgebieden proberen wij de kinderen te stimuleren, begeleiden en ondersteunen zodat zij zich hierop ontwikkelen (zoals in het overzicht weergegeven). Wij willen kinderen niet alleen voorbereiden op de middelbare school, maar op het leven. Je zou kunnen samenvatten dat dat is wat wij onder burgerschapsonderwijs verstaan. Om kinderen te helpen om zich te ontwikkelen tot weldenkende, empathische, sociale en verantwoordelijke volwassenen: wereldburgers.

Hoe doen wij dat dan?

Hier hebben we een document van gemaakt waarin onze visie en de praktische uitwerking daarvan zichtbaar en voelbaar is in de school. Door de manier waarop wij het onderwijs vormgeven zijn er meer dan gemiddeld mogelijkheden voor kinderen om op andere ontwikkelingsgebieden te ontwikkelen.

Het oordeel van de inspectie op de onderwijskwaliteit gaat verder dan een beoordeling na een jaarlijks bezoek. Doordat er zo veel nadruk wordt gelegd op taal- en rekenvaardigheden wordt er op aangestuurd dat scholen zich voornamelijk met het aanleren van taal en rekenen bezig houden. Een school die het voor elkaar krijgt om de aan hen gestelde norm (en ja, deze norm is per school verschillend afhankelijk van de wegingsfactor) te behalen in de toetsresultaten van groep 8 wordt bestempeld als een goede school. Zo niet, dan krijgt de school dus een onvoldoende. Of deze kinderen gestimuleerd worden om executieve functies, sociale-, emotionele- en motorische vaardigheden te ontwikkelen of een positieve associatie te hebben met school en leren wordt voor het gemak buiten beschouwing gelaten, dit zijn namelijk dingen die je niet met een toets kan meten.

Toch zijn al deze ontwikkelingsgebieden essentieel voor de mensen van de toekomst. Iemand kan wel vaardig zijn in spelling en grammatica, maar wat levert dat op als iemand totaal niet geïnteresseerd is, niet kan plannen, doorzetten of om kan gaan met tegenslag?

Indicatoren voor een advies?

Zelfs in de nabije toekomst zijn voornamelijk de andere ontwikkelingsgebieden zeer belangrijke indicatoren voor het succes dat het kind zal ervaren op de middelbare school.

Een kind kan bijvoorbeeld hele sterke taal- en rekenvaardigheden hebben, maar niet over de executieve functies beschikken om deze ontwikkeling door te zetten in het middelbaar onderwijs. Als het kind sociaal en emotioneel geen aansluiting vindt in de groep zal het kind geen verbinding voelen, iets wat ontzettend belangrijk zal zijn in leermotivatie en verdere sociale en morele ontwikkeling. Of dit kind dat cognitief gezien een VWO-advies aankan dat ook daadwerkelijk kan waarmaken zien wij dan ook terug in de vaardigheden die het kind op die andere ontwikkelingsgebieden heeft.

Andersom gezien geldt dit ook. Het kind dat cognitief gezien niet zo bijzonder sterk is, (dus een gemiddelde score haalt op taal- en rekenvaardigheden = VMBO-tl) maar op de andere ontwikkelingsgebieden sterke eigenschappen laat zien zal hoogst waarschijnlijk toch succesvol zijn op het moment dat er een hoger advies wordt gegeven, bijvoorbeeld een HAVO-advies. Leermotivatie, executieve functies, sociale en emotionele vaardigheden zijn dan van essentieel belang.

Waarom liggen jullie adviezen vaak hoger dan de behaalde toetsresultaten? En hoe kan het dat de bij jullie uitgestroomde kinderen inderdaad deze adviezen vaak waarmaken in het middelbaar onderwijs? Omdat wij verder kijken dan de toets. Omdat wij kijken naar het kind als geheel. Daarom.